

Een eye-opener: hoe Messiasbelijdende Joden de Bijbelse feesten vieren

Op woensdag 23 november 2016 organiseert het Centrum voor Israëlstudies een conferentie over het thema 'Messiaanse stemmen over de Joodse feesten: uitdaging voor de kerk... en Israël!'. Dr. Richard Harvey komt ervoor naar Nederland. Hij is een sleutelfiguur in de Messiaanse beweging wereldwijd en is een boeiend spreker.

Verdieping van de beleving van de Bijbelse feesten?

Het thema van de Joodse feesten brengt ons midden in het gesprek van de kerk met Israël en de vragen die sommigen in Israël aan de kerk stellen. In de kerk wordt weliswaar een aantal Bijbelse feesten gevierd, maar toch steeds anders dan Israël dat doet. Waarin zit dat verschil? En waarom worden in de kerk niet meer alle feesten uit de Bijbel gevierd, zoals bijvoorbeeld ook het Loofhutfest en – heet hangijzer – de sabbat?

Messiasbelijdende Joden weten zich verbonden met het lichaam van Christus. Velen van hen vieren de feesten mee met de kerk. Zij gaan op zondag naar de gemeente om samen met gelovigen uit de heidenen de eenheid van het lichaam van Christus te beleven. Anderen kiezen er juist voor om zich wel aan de sabbat te houden, in verbondenheid met heel Israël, en om de Bijbelse feesten te vieren in nauwe aansluiting bij de Joodse traditie. Welke keuze zij ook maken, vaak voelen Messiasbelijdende Joden zich in een eenzame positie tussen kerk en synagoge.

In de conferentie willen we in de eerste plaats luisteren naar de manier waarop

Messiaanse Joden in de loop van de geschiedenis hiermee zijn omgegaan. Daarover zal dr. Harvey 's middags een lezing geven (zijn lezingen zijn in het Engels). 's Avonds komt dan de vraag aan de orde wat het voor de kerk betekent, dat Messiaanse Joden ook vandaag nog de Joodse feesten kunnen vieren. Kan dit brengen tot een verdieping van de beleving van de Bijbelse feesten in de kerk?

Actuele vragen besproken in workshops

In drie workshoprondes zal er gelegenheid zijn om hierover in kleinere kring van gedachten te wisselen met mensen die geheel uiteenlopende standpunten innemen. Enkele vragen waar workshops over zijn georganiseerd: Moeten/mogen christenen de sjabbat c.q. de Joodse feesten vieren? Wat is te leren van de Messiaans-Joodse huisgodsdienst? Zijn de christelijke feesten Joodse of universele feesten? En: Hoe denken Messiaans-Joodse theologen zelf eigenlijk over het vieren van de Joodse feesten door niet-Joodse christenen? Ook

Dr. Richard Harvey

zal er aandacht zijn voor kunst, muziek en expressie.

Aan deze workshops wordt medewerking verleend door o.a. Joop Akker (bestuur Hadderech, Nederlandse Vereniging voor Jeshua ha-Mashiach belijdende Joden), prof. dr. Bernhard Reitsma, prof. dr. Pieter Siebesma, Asaf Pelled (Jews for Jesus), Jacob Keegstra (Nederlands directeur van de Internationale Christelijke Ambassade te Jeruzalem), Richard Eek en ds. Sjaak Maliepaard. <

Plaats en opgave

De conferentie vindt plaats aan de Christelijke Hogeschool te Ede, van 14.00 – 22.00 uur.

Kosten voor het totale programma inclusief diner: € 27,50.

Deelname aan alleen het middag- of avondprogramma: € 9,50.

Deelname aan één programmaonderdeel plus diner: € 19,50.

U kunt zich nog opgeven bij het CIS: cis@che.nl of 0318-696577.

Zie ook www.centrumvoorisraelstudies.nl.

Interesse in het Israëlzondagmateriaal van het CIS? Kijk dan op onze website: www.centrumvoorisraelstudies.nl. Hier vindt u de gemeentefolder, preekschets en het kinder- en jongerenprogramma.

Joodse bronnen voor de liturgie (3): De geloofsbelijdenis

Het Sjema

In de westerse kerk kennen we het gebruik van het credo (= ik geloof) dat wordt gezegd of gezongen tijdens de kerkdienst. Het feit dat die geloofsbelijdenis wekelijks – en soms dagelijks – terugkomt heeft alles te maken met wat er in de synagoge gebeurt: het uitspreken van het Sjema (=Hoor!). Het is het eerste woord van Deut. 6 : 4. Na de aansporing wordt Israël aangesproken, en dan komen er woorden die een korte en krachtige belijdenis vormen. Intussen is het gedeelte uit Deuteronomium 6 : 4-9 uitgebreid met twee andere gedeeltes, te weten: Deut. 11 : 13-21 en Numeri 15 : 37-41. Maar de kern, de belijdenis luidt:

De HEERE onze God is een eenig HEERE (SV),

of:

De HEER onze God, de HEER is de enige (NBV),

maar wellicht is het beter te vertalen met: *De HERE is onze God, de HERE is één (NBG en ook HSV).*

Het valt dus niet mee, om tot een eensluitende vertaling van het Hebreeuwse woord voor een, enig, of alleen te komen. Het is een woord met meerdere aspecten. 'De belijdenis drukt zowel de 'enigheid', en de 'alleenheid' als de 'eenheid' van YHWH uit' aldus C.J. Labuschagne in zijn commentaar op Deuteronomium, waarbij hij trouwens aantekent dat er ook een verband bestaat met de opdracht tot het liefhebben van God met drie keer de 'geheleheid' van hart, ziel en kracht in vers 5.

In het morgen- en avondgebed

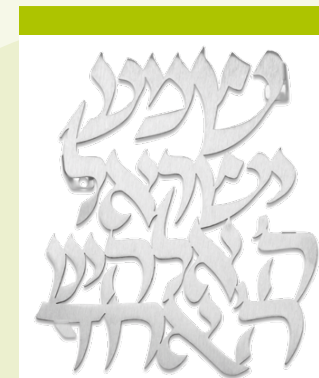
In de synagoge wordt deze belijdenis zowel in het morgengebed als in het avondgebed uitgesproken. Zo gebeurt het elke dag en ook op de sabbat. In deze vorm is

het echter niet of nauwelijks in de liturgie van de christelijke kerk terechtgekomen. Wel moet dat enigszins genuanceerd worden. Het Sjema treffen we aan in Marcus 12 : 29 en 30. Daar noemt Jezus het in antwoord op een vraag van een Schriftgeleerde naar het belangrijkste gebod. Overigens zijn er in het Nieuwe Testament meerdere teksten die spreken over de enigheid of eenheid van God. Dat valt niet los te denken van het Sjema. Het Sjema heeft in het morgengebed

van de kerk in Antiochië tot in de vierde eeuw een plaats gehad. Eusebius noemt het getuigenis van twee christenen die in 303 de marteldood ondergingen, omdat zij 'één enige God en één enige gezalfde koning Jezus' hadden beleden. Maar het is in de vorm van Deuteronomium 6 : 4 en 5 niet in de liturgie van de christelijke kerk gehandhaafd. Wel is er op lokaal niveau incidenteel sprake van het gebruik van een deel van het Sjema, bijvoorbeeld als alternatieve afwisseling van de lezing van de Tien Geboden, of de samenvatting van de decalooq.

Het kerkelijke credo

Evenals de Joodse synagoge kent ook de christelijke kerk een vorm van geloofsbelijdenis in de eredienst. Zowel in het dagelijkse morgengebed als ook het avondgebed heeft de Apostolische Geloofsbelijdenis een plaats gekregen, tenminste in de Anglicaanse liturgie. In de westerse kerk heeft in de hoofddienst de geloofsbelijdenis van Nicea (juister nog: Nicea-Constantinopel) een plaats gekregen na de preek. Juist in die vorm is er een aantal keren sprake van 'eenheid'. Wij geloven in één God en Vader ...en in één Heer, Jezus Christus, één van wezen met de Vader ...één Kerk ...één Doop. Dit sluit aan bij het begin van de Sjema, en is zonder het Sjema niet te verstaan. Maar hoe het in deze vorm binnen de christelijke gemeente is terechtgekomen, en wanneer is niet duidelijk. Want er is geen directe aansluiting. Immers, het kerkelijke credo stamt uit de vierde eeuw en zal tevens gevormd zijn door de Nieuwtestamentische teksten over de eenheid van God. Verbondenheid met de Joodse eredienst is er zeker. <

Het Sjema in het Hebreeuws